

Samkeppni og efling atvinnulífs

Innri endurskoðunardagur 2011
Páll Gunnar Pálsson

Samkeppni og efnahagskreppur

1. Aðgerðir sem takmarka samkeppni framlengja efnahagsörðugleika.
2. Aðgerðir sem miða að því að viðhalda og efla samkeppni stuðla að hraðari endurreisn atvinnulífs.

Samkeppni eykur velferð neytenda og stuðlar að hagkvæmni í atvinnulífinu

Kostir samkeppni:

- Lægra verð.
- Aukið vöruframboð og betri þjónusta/vörur.
- Hagræðing.
- Nýsköpun og framfarir.
- Þjóðhagsleg hagkvæmni.

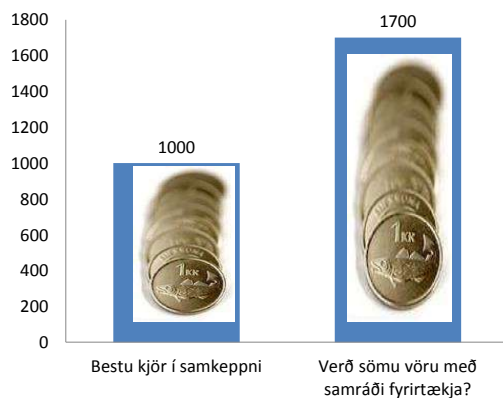

Hætturnar eru margvíslegar Án samkeppnisreglna.....

- ... geta markaðsráðandi fyrirtæki hindrað ný og minni fyrirtæki.
 - ... geta fyrirtæki runnið saman og skapað einokun.
 - ... geta fyrirtæki valdið tjóni með samráði.
- Þá geta opinberir aðilar haft skaðleg áhrif á samkeppni

Ólögætt samráð leiðir til hærra verðs

“...má draga þá ályktun að samráð sem stofnað er til hér á landi verði árangursríkara en samráð í stærri samfélögum.”
(Matsgerð í ollusamráðsmáli)

Ólögætt samráð

Bann við samráði tekur til...

...samninga

Allt frá formlegum samningi til sameiginlegs skilnings

...samstilltra aðgerða

Hvers konar samskipti þar sem reynt er að hafa áhrif á hegðun

Sektir fyrir ólögmaett samráð síðustu 10 ár

Samanlagðar sektir Samkeppniseftirlitsins	4.502.600.000 kr.
Samanlagðar sektir greiddar í ríkissjóð (eftir endurskoðun áfrýjunarnefndar og dómstóla)	3.322.100.000 kr.
Fjöldi fyrirtækja	29
Hæsta sekt fyrirtækis greidd í ríkissjóð (eftir endursk áfrýjunarnefndar /dómstóla)	560.000.000 kr.
Lægsta sekt	100.000 kr.
Meðaltalssekt á fyrirtæki (eftir endurskoðun áfrn.)	115.000.000 kr.

Samráð á greiðslukortamarkaði

- ... Samráð um að vinna gegn innkomu PBS/Kortabjónustunnar
- ... Samráð um að sækjast ekki eftir umsýsluleyfum undir vörumerkjum hvors annars.
- ... Samráð um að Kreditkort færi ekki út í posaleigu í samkeppni við Greiðlumiðlun.
- ... Samráð um hlut útgefenda í þóknun frá söluaðilum vegna notkunar debetkorta.
- ... Samráð um að draga úr samkeppni í tilboðum til viðskiptavina.
- ... Samráð um setningu ýmissa skilmála.
- ... Upplýsingaskipti um viðskiptaleg málefni.
- ... Samráð um ýmis þróunar- og fjárfestingarverkefni.
- ... Samráð á vettvangi FGM.

Sektir	Kr.
Greiðslumiðlun	385.000.000
Kreditkort	185.000.000
FGM	165.000.000

Misnotkun á markaðsráðandi stöðu

Samkeppni markaðsráðandi fyrirtækis þarf að grundvallast á rekstrarlegri frammistöðu

Markaðsráðandi fyrirtæki hefur þrengra svigrúm til samkeppni en önnur fyrirtæki

Dæmi um misnotkun á markaðsráðandi stöðu:

...Undirverðlagning
...Samtvinnun
...Einkakaupasamningar
...Sértækar aðgerðir.

Sektir fyrir misnotkun á markaðsráðandi stöðu síðustu 10 ár

Samanlagðar sektir Samkeppniseftirlitsins	1.715.400.000 kr.
Samanlagðar sektir greiddar í ríkissjóð (eftir endurskoðun áfrýjunarnefndar og dómstóla)	1.224.400.000 kr.
Fjöldi fyrirtækja	13
Hæsta sekt fyrirtækis (eftir endurskoðun áfrýjunarnefndar /dómstóla)	315.000.000 kr.
Lægsta sekt	400.000 kr.
Meðaltalssekt á fyrirtæki (eftir endurskoðun)	95.000.000 kr.

Tvö dæmi um misnotkun á markaðsráðandi stöðu

Undirverðlagning

- ... Mjólkurvörur seldar undir kostnaðarverði á árunum 2005-2006.
- ... Neytendur njóta til skamms tíma - skaðar þá til lengri tíma.
- ... Aðgerðir til þess fallnar að útiloka keppinauta frá samkeppni

Markaðsatlaga

- ... Skipulögð atlaga að minni keppinauti.
- ... Stofnun vildarklúbbs.
- ... "baráttuafslættir".
- ... Skýr skilaboð til annarra aðila um að keppa ekki.

Sektir í kr.	SE	Áfr.nefnd	Héraðsdómur	Hæstiréttur
Hagar	315.000.000	315.000.000	315.000.000	315.000.000
Lyf og heilsa	130.000.000	100.000.000	Fyrir dómi	

Opinberar samkeppnishindranir

Ríki og sveitarfélög geta haft mikil áhrif á samkeppni.
Reglur og eftirlit getur haft áhrif á samkeppni.

Dæmi um nýlegar aðgerðir SE vegna stjórnvalda

	Nr	
Álit	2/2009	Samkeppnismat stjórnvalda
Álit	3/2009	Skipulag, lóðaúthlutanir og samkeppni
Álit	4/2009	Opinber útboð, samkeppni og samkeppnishömlur
Bindandi fyriræli	4/2011	Vinnureglur Flugmálastjórnar við veitingu flugréttinda

Samruni fyrirtækja - bankasamrunar

- Samrunar tilkynningarskyldir.
- Óheimilt að framkvæma samruna fyrr en SE hefur fjallað um hann.
- SE getur ógilt samruna og sett þeim skilyrði.
- Yfirtökur banka á fyrirtækjum.

Skilyrði fyrir eignarhaldi banka á fyrirtækjum

1. Söluskylda.
2. Yfirtekna fyrirtækið starfi sem sjálfstæður keppinautur.
 - Sjálfstætt eignarhald
 - Staðsett utan bankans
 - Reglur um stjórnarsetu.
3. Eðlilegar arðsemiskröfur.
4. Óheimilt að hlutast til um viðskipti milli hinna yfirteknu fyrirtækja.
5. Gegnsæi í rekstri.
6. Ítarlegt og viðvarandi eftirlit.

Eignarhald banka á atvinnufyrirtækjum

Ákvarðanir undir virku eftirliti

1. Samruni Íslandsbanka og Icelandair Group
2. Yfirtaka Glitnis banka á Íslandsbanka
3. Samruni Kaupþings banka og Arion banka
4. Yfirtaka Arion banka á Högum (1998 ehf.)
5. Yfirtaka Íslandsbanka á B&L og Ingvari Helgasyni
6. Yfirtaka Arion, NBI, ÍSB, Haf funding og Glitnis á Reitum fasteignafélagi (áður Landic Properties)
7. Yfirtaka Regins á Fasteignafélagi Íslands
8. Yfirtaka Arion banka á Þyrpingu
9. Yfirtaka Íslandsbanka á Eik Properties
10. Yfirtaka Arion banka á B.M. Vallá
11. Yfirtaka Byrs sparisjóðs á Byr hf.
12. Kaup Framtakssjóðs Íslands á Eignarhaldsfélaginu Vestia
13. Yfirtaka NBI á Björgun
14. Yfirtaka Arion banka á eignum þrotabús Sigurplasts
15. Yfirtaka Íslandsbanka og Glitnis á Bláfugli

Ákvarðanir sem ekki eru lengur virkar vegna breytinga á yfirráðum

1. Samruni Íslandsbanka og Icelandair Group
2. Samruni Vestia og Teymis
3. Samruni Vestia og Húsasmíðjunnar
4. Yfirtaka Íslandsbanka á Bevis
5. Yfirtaka Vestia og Plastprents
6. Yfirtaka Landsbankans á Límtré Vírnet

Brot á skilyrðunum varða stjórnvaldssektum.

Dæmi:

70 m.kr. sekt á Teymi.
Gert að selja Tal.

Að lokum

Samkeppni eflir atvinnulíf og hraðar endurreisn.

Skaðsemi samkeppnishindrana er augljós.

Þið berið líka ábyrgð.

www.samkeppni.is

